

BENDEGEWELD STRAATARM LAND IN DE GREEP VAN GEWELDDADIGE CRIMINELEN

▼ Bendeleden van Bition rijden over een markt in Port-au-Prince. FOTO: AP

Ze noemen zich 'Chen Mechan' of '400 Mawozo' en ze terroriseren de bewoners van de hoofdstad Port-au-Prince. Haïti had al veel te lijden onder natuurrampen en corona, daar komt het extreme geweld door rivaliserende bendes nog eens bij.

Haiti na natuurgeweld nu ten prooi aan bendeoorlog

Bob van Huët

Rotterdam/Port-au-Prince

Het openbare leven op het Caribische eiland Haïti wordt ontwricht door bende geweld. In de hoofdstad Port-au-Prince moeten burgers de laatste weken regelmatig schuilen in hun huizen vanwege moorden, ontvoeringen en schietpartijen op straat tussen rivaliserende bendes.

Bij het geweld zijn volgens het lokale Mensenrechten Netwerk (RNDDH) sinds 24 april al 148 mensen omgekomen. De deels corrupte politie kan of wil weinig uitrusten tegen machtige bendes als 'Chen Mechan' of '400 Mawozo', die met automatische wapens elkaars leden beschieten en soms complete wijken aanvallen.

De leider van 400 Mawozo, Joly 'Yonyon' Germina (29) is deze week door de Verenigde Staten in staat van beschuldiging gesteld wegens zijn aandeel vorig jaar in het kidnappen van zeventien missionarissen van een christelijke organisatie. De groep wist na twee maanden te ontsnappen.

Volgens de lokale politiechef Franz Elbe zijn er de laatste zes maanden vijfduizend arrestaties verricht, de

meeste in verband met moord, geweld en drugshandel. Lokale media melden horrorverhalen over verkrachtingen van vrouwen en meisjes, mensen die met machetes zijn doodgehakt of in brand gestoken met autobanden. Vorig jaar zijn alleen al 1200 mensen ontvoerd, voor de meesten werd een losgeld betaald.

Afpersingen

Duizenden mensen zijn de hoofdstad ontvlucht. Volgens een rapport van Unicef krijgen een half miljoen kinderen geen onderwijs meer vanwege het geweld tussen rivaliserende bendes. De meeste middenstanders sluiten hun winkel, moe van de afpersingen die schering en inslag zijn.

Het straatarme Haïti lijkt weinig te worden bespaard. Naast aardbevingen, verwoestende orkanen plus economische malaise door corona en corruptie wordt het eiland nu ook nog eens geteisterd door niets en niemand ontziende criminelen die zelfs ziekenhuizen en artsen terroriseren.

Ellen van der Velden, operationeel manager van Artsen zonder Grenzen is net terug uit Haïti. Ondanks de gevaren blijft de organisatie actief op het eiland,

Een derde van de bevolking moet het doen met twee euro per dag

– Etzer Emile, lokale econoom

ook al is de gezondheidszorg in Port-au-Prince nu totaal ontregeld.

In een van de weinige ziekenhuizen werden sinds 24 april 96 mensen behandeld met schotwonden. „Ik ben in een van onze mobiele klinieken in het westen van Port-au-Prince geweest. In wijken die zijn overgenomen door de bendes is de reguliere gezondheidszorg gesloten. De medewerkers van het ministerie van Gezondheid vinden het te gevaarlijk om naar hun werkplek te komen. Ons lukt het nog om te onderhandelen en toegang te krijgen, want iedereen wil uiteindelijk goede gezondheidszorg, voor zichzelf en voor vrouwen en kinderen. Dan praat je met iedereen die relevant is, van de patiënten tot de lokale autoriteiten en ook de bendeleiders en bestuurders voor zover die wat te zeggen hebben. Zolang men het erover eens is dat ze ons ongemoeid laten, doen we dat.”

Zoveel ellende als waarmee Haïti te stellen heeft, kom je niet vaak tegen. „Het is niet 'toevallig'. Dit heeft ook te maken met kolonisatie en slavernij. Haïti heeft zich daaraan middels een opstand ontworsteld, maar nog steeds is het een instabiel land. Als je een rijk land bent, kun je veel van deze problemen aan. Haïti heeft de middelen niet.”

Een derde van de bevolking van Haïti leeft in extreme armoede en moet het doen met 2 euro per dag. 4 miljoen mensen komen niet toe aan twee maaltijden per dag, aldus de lokale econoom Etzer Emile.

Risico's

Hoe moeilijk is het hulp te bieden aan een land dat deels wordt gerund door criminelen? Je zou je kunnen voorstellen dat donoren afhaken. Van der Velden: „Dat doen ze niet. Uiteindelijk gaat het toch altijd over individuele mensen die we weten te bereiken. Ik zat daar in de wachtkamer en dan merk je dat die mensen er toch iets van proberen te maken, ondanks alles. Ze zijn heel dankbaar dat wij daar zijn met een kliniek. En dat moet het dan maar zijn. Dat je een paar mensen kunt helpen. De meeste mensen die ons steunen geven niet specifiek voor landen maar geven voor mensen.”

Artsen zonder Grenzen is eerder vertrokken van plekken waar men door de onveiligheid van de medewerkers onvoldoende hulp kon bieden. In Haïti is dat nog niet aan de orde. „De afweging is steeds: wat kun je doen en wat zijn de risico's? Zolang dat doorslaat naar: we kunnen veel doen en we lopen relatief weinig risico blijven we.”